

Nr 1997

av herr Hermansson m. fl.

i anledning av Kungl. Maj:ts proposition 1974:168 med förslag till lag om kreditpolitiska medel, m. m.

Förslagen till ny lag om kreditpolitiska medel i propositionen 1974:168 är tillkomna för att ge lagstiftningen en mera enhetlig karaktär, för att ge något vidgade "kreditpolitiska instrument" och för att ge lagstiftningen en mera "rambetonad" karaktär, så att riksbanken med större snabbhet skall kunna tillämpa vissa kreditpolitiska medel. Vad som saknas helt i propositionen är varje spår av diskussion om makten över kreditväsendet och den centrala roll som detta nu spelar i den ekonomiska utvecklingen.

De kreditpolitiska medlen skall "sättas i tillämpning först när behov av ingripanden på det kreditpolitiska området uppkommer och behövlig restriktivitet på kreditmarknaden inte kunnat nås genom rekommendationer till och överenskommelser med de berörda instituten". Detta innebär att de privata kreditinstituten – och förresten även de statliga institut som bedrivs efter samma principer som dessa – så länge kapitalismens konjunkturer inte blir alltför "överhettade" kommer att ha den avgörande makten över kreditgivningen i landet. Detta betyder en avgörande makt över företags-etablering och därmed över ekonomins utveckling. Styrande för dessa banker är inte samhälleliga hänsyn utan deras privata profitintresse.

Den hittillsvarande kreditpolitiken har visat sig helt otillräcklig för att kunna styra kreditgivningen i önskad riktning. Propositionens skildring av den faktiska utvecklingen under de senaste åren ger tydliga belägg härför. Skall en kreditpolitik kunna användas som styrmedel för den ekonomiska utvecklingen, måste storfinsansens makt över kreditinstituten brytas. En nationalisering av de privata affärshankerna måste här ses som ett viktigt steg. En sådan nationalisering skulle direkt ställa den övervägande majoriteten av kapitalisternas transaktioner under samhällelig kontroll. Denna nationalisering är inte socialism, men den skulle inkräkta på storfinsansens maktställning och underlätta övergången till en socialistisk planhushållning. I nuvarande läge skulle den göra kreditpolitiken verkligt effektiv.

Vänsterpartiet kommunisterna har vid många tillfällen rest detta krav, som vinner allt bredare anslutning i vida kretsar inom arbetarrörelsen.

Stadgandena om placeringsplikt i regeringens lagförslag innebär i viss mån en vidgning av de kreditpolitiska medlen. Enligt lagförslaget skall kreditinstitut kunna åläggas allmän placeringsplikt för att tillgodose "behovet av långfristig kredit åt staten eller för bostadsbyggandet". Vi förutsätter att lagen här skall tolkas så att placeringsplikt skall kunna anbefallas vid

t. ex. statlig industrietablering.

Kommuner och landsting har för närvarande mycket stora kreditbehov. Därför bör också förordnande om allmän placeringsplikt kunna meddelas för att tillgodose primärkommunernas och landstingskommunernas behov av långfristiga krediter. Detta skulle vara av stort värde både kommunal-ekonomiskt och regionalekonomiskt.

Med hänvisning till det anförda föreslås att riksdagen beslutar
att i förslaget till Lag om kreditpolitiska medel 19 § ges följande lydelse:

Propositionens förslag

Motionärernas förslag

19 §

Förordnande om allmän placeringsplikt kan meddelas för att tillgodose behovet av långfristig kredit åt staten eller för bostadsbyggandet. Sådant förordnande kan avse bankinstitut eller försäkringsinstitut.

Förordnande om allmän placeringsplikt kan meddelas för att tillgodose behovet av långfristig kredit åt staten, *landstingskommun*, *primärkommun* eller för bostadsbyggandet. Sådant förordnande kan avse bankinstitut eller försäkringsinstitut.

Stockholm den 26 november 1974

C.-H. HERMANSSON (vpk)

NILS BERNDTSON (vpk)

LARS WERNER (vpk)

i Tyresö

EIVOR MARKLUND (vpk)

GUSTAV LORENTZON (vpk)